

Хронология

В началото на юли Министерството на земеделието, храните и горите започна масирана информационна кампания сред хората в рисковите райони.

На **8 юли** на брифинг след работна среща на министъра на земеделието, храните и горите Десислава Танева с областните управители на 14 области в Северна България - райони, определени като рискови за разпространението на АЧС, на която присъстваха зам.-министърът на МВР Красимир Ципов, изпълнителният директор на ИАГ инж. Мирослав Маринов, директорите на СИДП - Шумен, инж. Веселин Нинов, СЦДП - Габрово, инж. Цветелин Миланов и СЗДП - Враца, инж. Цветко Цветков и директорът на Българската агенция по безопасност на храните д-р Дамян Илиев, са обявени разпоредените със заповед на министъра спешни мерки за надзор и предотвратяване на разпространението на заболяването (сн. 1).

Решено е да се осъществява ежедневно постоянно наблюдение в 2-километровата зона (зона А) около установените огнища на болестта. Обходите да се осъществяват по график от държавните горски, ловни и учебни стопанства и всички ловни сдружения и други юридически лица, които имат учредено право да ползват горски територии и да извършват горска и ловностопанска дейност. През ден да се наблюдават териториите в 20-километровата зона (зона Б) около огнищата на заболяването. За всички останали ловностопански райони на Северна България, както и в ловностопанските райони, граничещи с Република Сърбия и Република Турция - обходи за надзор да стават веднъж седмично. Веднъж на две седмици да се обхождат и всички останали ловностопански райони в страната. Целта на постоянното наблюдение на ловностопанските територии в страната е да се установи евентуалното наличие на умрели или с нетипично поведени диви свине.

Във връзка с разпоредените дейности е предвидено областните дирекции по безопасност на храните заедно с държавните горски предприятия и регионалните дирекции по горите да организират и проведат съвместни информационно-образователни курсове по места на всички членове на ловни дружини и служителите на държавните горски и ловни стопанства. Разпоредено е и стриктно да се следи за достигане на съответната по-ниска плътност на популацията при изпълнение на плановете за ползване на дива свиня в ловностопанските райони.

Решено е държавните предприятия да изплащат по 50 лв. за всяка отстреляна при подборен лов в рисковите райони дива свиня или намерен труп на дива свиня при съответно предадените задължителни проби за лабораторни изследвания, да се заплащат по 10 лв. за всяка отстреляна лисица или чакал и по 100 лв. за отстрелян вълк, които се считат за преносители на заразата. В заповедта на министъра е разпоредено изследването на пробите за АЧС от отстреляни диви свине да се извършва за сметка на Българската агенция по безопасност на храните.

Предвид епизоотичната обстановка на **10 юли** Правителството от-

пуска 3.7 млн. лв., които са предоставени на БАБХ за дезинфекция по граничните контролно-пропускателни пунктове и в населените места, където е открито заболяването, и за поемане на разходите за пробите и осигуряване на биосигурността.

Веднага след разпореждането на министър Танева служителите на Северозападното, Северноцентралното и Североизточното предприятия започват обход по график, снабдени със специално защитно облекло, покриващо и ходилата, което в следствие се унищожава, за да не се разпространява вирусът. В гората са разположени информационни табели за инфектираните зони и ограничаване на преминаването на хора, които са потенциални преносители на болестта. Със съдействието на МВР в засегнатите райони се обеззаразяват преминаващите автомобили.

На **12 юли** инж. Мирослав Маринов извърши проверка на терен в землището на с. Деков, община Белене, Плевенска област, където на 11 юли бе открит труп на диво прасе. Проверката констатира стриктно спазване на мерките за превенция на АЧС, важна част от които е постоянното наблюдение по график на ловностопанските територии в страната за установяване на мъртви свине или такива с нетипично поведение (сн. 2).

На **15 юли** на заседание на Съвета по селско стопанство и рибарство, което се проведе в Брюксел, министрите на земеделието на държавите-членки на Европейския съюз обсъдиха ситуацията с африканската чума по свинете. Министър Десислава Танева акцентира върху допълнителните мерки за контрол на храните, които преминават през границите (сн. 3). Всички министри се изказаха в подкрепа на продължаването на координирани действия за борба със заболяването чрез прилагането на ефективни мерки за надзор и контрол съвместно със заинтересованите страни.

На **16 юли** министър Танева и изпълнителният директор на БАБХ д-р Дамян Илиев се срещнаха с министъра на земеделието на Чехия Мирослав Томан и обмениха информация за мерките, предприети за ликвидиране на африканската чума по свинете.

На **17 юли** е актуализиран съставът на Централния епизоотичен съвет към Министерския съвет. Председател е заместник министър-председателят Томислав Дончев, заместник-председател - Десислава Танева, секретар - д-р Дамян Илиев. Членове на съвета са министрите на вътрешните работи, отбраната, финансите, здравеопазването, транспорта, информационните технологии и съобщенията, на околната среда и водите и на икономиката. На брифинг след заседанието на Централния епизоотичен съвет министър Танева съобщи, че се разширява обхватът на мерките срещу африканската чума по свинете, които се прилагат съвместно с останалите институции - Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната, Министерството на околната среда и водите и Агенцията „Пътна инфраструктура“. Финансовото възнаграждение за отстрел на дива свиня в 20-километровите зони около огнищата с АЧС се увеличава на 150 лв. и контролът на движението в тях се засилва. Решено е МОСВ да предприеме мерки съ-

Тема на броя: Африканската чума по свинете

вместно с ИАГ за намаляване на популацията на дива свиня в националните паркове. Пристанища, летища и гари са определени като рискови точки заради отпадъците от потока на туристите и предстои да бъде издадена заповед за

дезинфекциране и събиране на отпадъците. Служители на МВР проверяват автомобили, преминаващи през гранично контролно-пропускателните пунктове. В районите, където има регистрирани случаи на заболяването, се инспектира всяко превозно средство. Агенция „Пътна инфраструктура“ извършва дезинфекция на пътни артерии и ТИР паркингите, където се събират отпадъци.

На **18 юли** след среща на министър Танева с председателя на Националното ловно-рибарско сдружение „Съюз на ловците и риболовците в България“ инж. Васил Василев и председателя на Българския ловно-рибарски съюз Асен Пиперков, на която присъстваха зам.-министърът на земеделието, храните и горите Атанас Добрев, изпълнителният директор на ИАГ инж. Мирослав Маринов, съветникът на министъра доц. Георги Костов и директорите на трите държавни горски предприятия в Северна България, са приети допълнителни мерки за недопускане на разпространението на заболяването (сн. 4).

Със заповед от **22 юли**, която е отменена с нова на 31 юли, са определени 20-километрови зони около огнищата с АЧС в горските територии, в които е разрешен интензивен санитарен отстрел на дивеч само от служители от горските и ловните стопанства и от лицата, притежаващи удостоверение за подборно ловуване на дива свиня под контрола на държавните горски и ловни стопанства. Забранен е отстрел от ловци от сдруженията и дружините. В други две 20-километрови зони - около свинекомплексите и около базите за интензивно развъждане на дивеч, е разрешен отстрел от ловци, за които е предвидено компесаторно изплащане на 150 лв. за брой отстреляна дива свиня, защото месото е забранено за ползване. В останалата част от страната е разрешен интензивен индивидуален отстрел, ползването на месото е разрешено, ако пробите на животното са чисти, и е предвидено заплащане по 50 лв. за отстреляна дива свиня.

Посочени са сроковете за определяне на засегнатата от инфекцията зона и обозначаването на терен на границите ѝ от служителите на държавните горски и ловни стопанства. Тясно задължение е и недопускането на хора и извършването на всякакви дейности в го-

рите в 10-километровата зона около огнищата с АЧС като дърводобив, събиране на гъби и билки и излети на туристи, както и поставянето на предпазни електропастири в 3-километровата зона около свинекомплексите, разположени най-близо до огнищата с АЧС, с което да се ограничи движението. В изпълнение на заповедта директорите на държавните горски и ловни стопанства и регионалните дирекции по горите, на чиято територия е обявена инфектирана зона, започват издаването на забрани за достъп и движение на лица, които нямат отношение към претърсването и прилагането на мерките за предотвратяване и ликвидиране на болестта. Европейската комисия прати у нас на **25 юли** представители на спешния ветеринарен екип, за да направят оценка на ситуацията с разрастването на АЧС. ИАГ предостави презентацията на мерките, предприети досега в системата на горите.

На **26 юли** министър Танева представи в Народното събрание мерките за ограничаване на разпространението на болестта. След заседание на Централната епизоотична комисия на **29 юли** е взето решение в 20-километровите санитарни зони около всички 62 регистрирани свинекомплекса в страната, в които няма африканска чума по свинете, да бъдат забранени личните стопанства и отглеждането на домашни свине без мерки за биосигурност. Кланциите да бъдат под постоянно наблюдение от ветеринарен лекар и военна полиция с цел недопускане на клане на нерегламентирани домашни свине, които не са от обекти със съответното ниво на биосигурност.

Със заповед от **31 юли** е разпоредено спешното изграждане на капани за лов на жив дивеч и селективни капани за улов на дива свиня извън инфектираната зона. Задължение на ИАГ остава определянето на ловностопанските райони, попадащи в инфектираната зона, и изпращането на информацията до БАБХ, държавните горски предприятия, ловните сдружения и публикуването ѝ на интернет страницата на Агенцията. Служителите на държавните ловни и горски стопанства обозначават на терен границите на зоната, ограничават достъпа и извършват претърсвания за трупове на диви свине без кучета. Предвидено е горските и ловни стопанства да изплащат по 150 лв. за намерен труп на дива свиня и по 50 лв. за отстреляна дива свиня при индивидуален лов извън определените инфектирани зони, като разходите са за сметка на БАБХ.

На **2 август** на среща на премиера Бойко Борисов и министър Танева с кметове на населени места в община Пазарджик е изнесена информация за финансовата помощ, която държавата отпуска за борба със заболяването. Предвидено е еднократно изплащане на 300 лв. на собствениците на стопанства в 20-километровите санитарни зони около индустриалните ферми и тези, определени с висок епизоотичен риск от областните епизоотични комисии, предприели мерки за почистване и дезинфекция на обектите след доброволно усвояване на месото от прасетата.

Със заповед от **5 август** на министър Танева е определен режимът на лов в инфектираните зони след изтичане на периода на ограничен достъп, който продължава най-малко 2 месеца след констатирането на случай на АЧС за индивидуален лов, и 6 месеца - за групов лов.

На **6 август** в Брюксел министър Танева представи пред европейския комисар по здравеопазване и безопасност на храните Витянис Андриукайтис предприетите от България мерки за ограничаване на заболяването. На страната ни са предоставени 2.9 млн. евро по Плана за превенция на африканската чума по свинете за 2018-2019 г. от Европейската комисия за справяне с болестта и недопускане навлизането на заболяването в съседните на нас страни.

На **7 август** в Стара Загора заместник-министърът на земеделието, храните и горите д-р Янко

Иванов представи пред научната общност, ветеринарномедицински експерти и представители на политически партии Стратегия за ликвидиране на АЧС, която съдържа мерки, приложими след ограничаване на разпространението на болестта.

На **8 август**, в навечерието на откриването на ловния сезон на дребен пернат дивеч, изпълнителният директор на ИАГ инж. Мирослав Маринов се обърна с призив към ловците от всички ловни сдружения стриктно да спазват всички изисквания за биосигурност за предотвратяване на разпространението на болестта.

На **9 август** министър Танева обяви датата 26 август за краен срок за представяне на протоколите от Областните эпизоотични комисии за извършени санитарни дейности, срещу които стопаните могат да получат държавната финансовата помощ от 300 лева. Отпечатани са два модела информационни бюлетени, подготвени от експерти от БАБХ, в които е обяснено какво означава биосигурност в лично стопанство и в по-големи стопанства с развъдна дейност. На същата дата на среща в ИАГ представители на ловни туристически агенции обсъдиха провеждането на организирания ловен туризъм, който да отговаря на изискванията и е съобразен с мерките, които са предприети за ограничаването на АЧС. В срещата участваха зам.-министърът Атанас Добрев, съветникът на министъра доц. Георги Костов, инж. Виржиния Хубчева - директор на дирекция в МЗХГ, и изпълнителният директор на ИАГ инж. Мирослав Маринов.

При откриването на ловния сезон на дребен пернат дивеч на **10 август** в землището на с. Баново, Варненска област, зам.-министър Атанас Добрев призова за спазване на ловното законодателство и прилагане на мерките за биосигурност по време на лов.

На **28 август** на брифинг след заседание на Министерския съвет министър Танева съобщи, че от 2 седмици няма регистрирани случаи на АЧС при домашни прасета и посочи, че е издадено поста-

новление, съгласно което се отпускат 28 млн. лв. за изплащане на обезщетения, компенсации, свързани с мерките за борба с АЧС от страна на БАБХ, които са част от общопрогнозните разходи от 23 млн. евро, поискани и представени на Европейската комисия на 14 август. За същия период има констатирани 52 случая при диви прасета, като към датата са обявени 43 инфектирани зони в 10 области. Изградени са над 450 капана и по резултатите от отстрела популацията на дива свиня е намаляла с близо 2000.

България стана домакин на XIV годишна среща на Постоянната експертна група за африканска чума по свинете в Европа, която се проведе на **10-11 септември** под патронажа на Глобалната рамка за трансгранични болести по животните на Организацията за прехрана и земеделие на ООН и Световната организация за здравеопазване на животните (OIE). В събитието участваха министър Танева, Витянис Андриукайтис, генералният директор на OIE Моник Елоит и над 90 експерти и представители от 34 страни, сред които министри и заместник-министри на шест държави от Балканския полуостров - Албания, Босна и Херцеговина, Черна гора, Северна Македония, Косово, Сърбия.

Прието е за всяка от категориите - индустриални ферми, фамилни ферми и лични стопанства, да бъдат изготвени нови мерки и нива за биосигурност, като ще се ползват добрите практики от Европа. Предстои да бъдат взети трайни решения по въпроса за дезинфекцията и проверките на багаж по граничните пунктове. Новите мерки ще бъдат заложили в законодателството чрез подготвяната стратегия за изкореняване на заболяването.

От **21 септември** у нас е предвиден одит от Европейската комисия по мерките, които държавата прилага за справяне със заболяването. От проверката зависи съфинансирането, което ще получи страната, и финансовата подкрепа на действията, които прилага, при условие, че строго е изпълнявано европейското законодателство.

Заразата от африканска чума по свинете се разраства

Д-р Анета ТРИФОНОВА, г-р инж. Чавгар ЖЕЛЕВ - ЮЗДП - Благоевград

Едно от основните здравни предизвикателства за животновъдството и ловното стопанство в Европа и през тази година е африканската чума по свинете (АЧС). Поради своята икономическа значимост заболяването е включено в списъка на Международното бюро по эпизоотии (OIE), подлежащо задължително на обявяване. В бр. 8 на сп. „Гора“ от 2018 г. в статията „Африканската чума по свинете - реална заплаха за България“ подробно разяснихме предизвикателствата, които очакват страната в случай на появата и разпространението на болестта у нас. Днес те почукаха и на нашата врата.

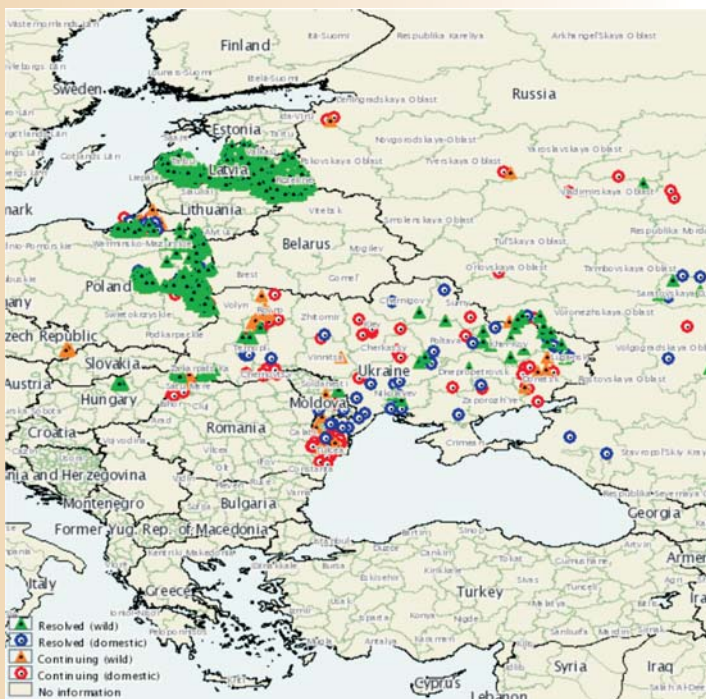
Най-големият риск за ЕС идва от епидемиологичната ситуация в Централна и Източна Европа. Поради факта, че вирусът бързо се разпространява и до момента няма създадена ваксина за профилактика и ефективно лечение, отговорните институции (Организация по прехрана и земеделие - FAO, ЕК и др.) организират редица семинари, работни срещи и конференции за намиране на адекватни и необходими решения за ограничаването на болестта и ликвидирането на огнищата. Само за период от около 2 г. - до края на 2017 г., ЕК е отпуснала над 36 млн. евро, а FAO - между 300 000 и 500 000 долара за борба с АЧС, като са направени 84 мисии в 45 държави по целия свят. Предаването на вируса зависи до голяма степен от плътността на дивите свине и тяхното взаимодействие, ниската биосигурност при отглеждането на домашни прасета и стопанисването на диви свине. Необходимо е хармонизиране на начина, по който се събира информация за дивите свине в ЕС, за да станат данните сравними. Подробна информация за всяко огнище на инфекциозно заболяване при животни, изброено в приложение

I към Директива 82/894/ЕО, се изпраща от държавите на ЕС до Европейската комисия чрез системата за уведомяване на болести по животните (ADNS) и WAHIS-OIE.

История и разпространение на болестта

За първи път АЧС е описана от Монтьомъри през 1921 г. в Кения, когато вирусът е предаден от африканска дива свиня на домашни прасета, наскоро внесени на континента. АЧС е регистрирана в много страни от Африка на юг от пустинята Сахара, където е ендемична, но се увеличава броят на огнищата в региони и страни, където преди това болестта не е регистрирана - Мадагаскар (1998), Мавриций (2007) и Западна Африка - Бенин (2001), Того (1998), Нигерия (1998) и Гана (1999 г.). През 2018 г. огнища на АЧС при домашни свине има в Кот Дивоар (26), Кения (2), Замбия (6), Южна Африка (1) и Нигерия (1). Десетилетия разпространението на АЧС е било ограничено само в Африка. Първият случай извън Африка е установен в Португалия (Лисабон) през 1957 г., където болестта, разпространена от Ангола, причинява заболяване в свръхостра

Тема на броя: Африканската чума по свинете

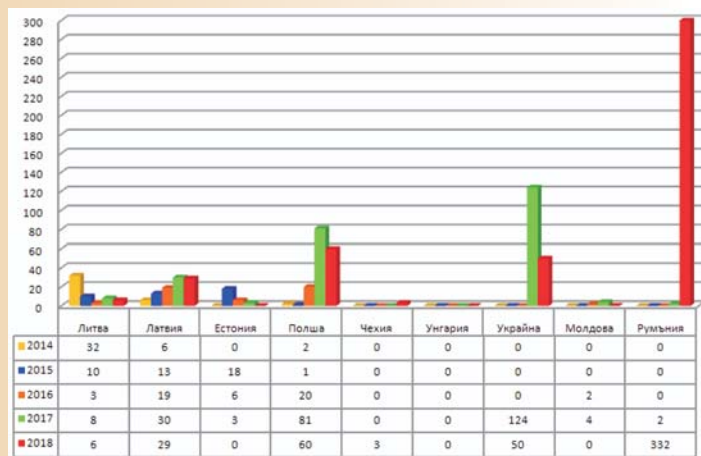

Фиг. 1. Разпространението на огнищата, обявени при диви и домашни свине, и ситуацията в страните от ЕС, засегнати от началото на 2018 г.

Източник: Информация за здравето на животните - WAHIS Interface

форма - със 100 % смъртност на прасетата. През 1960 г. се появява ново огнище до Лисабон и болестта се разпространява от Португалия в Испания. Огнища на АЧС са докладвани в различни европейски страни - Франция (1964), Италия (1967, 1969, 1993), Малта (1978), Белгия (1985) и Холандия (1986). В началото на 90-те години на XX в. АЧС е напълно ликвидирана на Европейския континент, но все още е ендемична на о. Сардиния, където за първи път е отбелязана през 1978 г. и присъства вече над 40 години, като ежегодно се установяват между 4 и 248 огнища при домашни и диви свине. АЧС е регистрирана в различни страни от Северна и Южна Америка - Куба (1971, 1980), Бразилия (1978), Доминиканска република (1978) и Хаити (1979). Болестта е елиминирана във всички тези страни.

Разпространение на огнищата на АЧС при домашните свине в страните от Източна Европа за периода 2014-2018 г. (17.07.)

Фиг. 2. Огнищата на АЧС при домашни свине в страните от Източна Европа
Източник: По данни от Система за обявяване на болести по животните (ADNS)

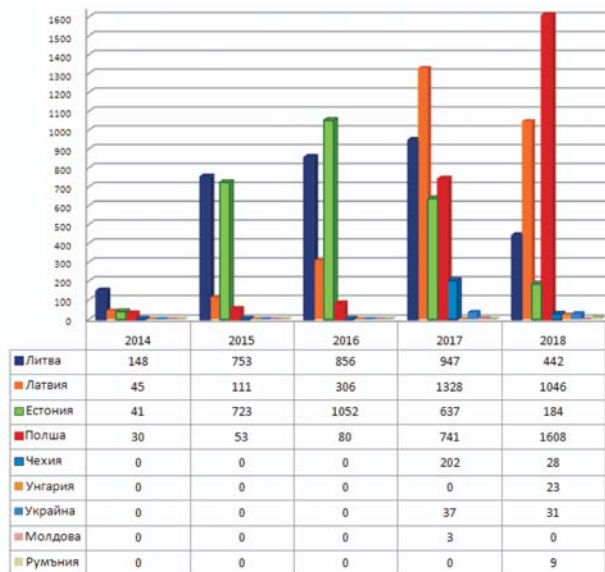
Фиг. 4. Огнища на АЧС в Европа за периода 2014-2018 г. (17.07.)
Източник: По данни от Система за обявяване на болести по животните (ADNS)

Големи промени в епидемиологичната обстановка настъпват през 2007 г., когато болестта се завръща на Европейския континент. Първата поява на заболяването е в Грузия, в близост до пристанищния град Поти. До края на годината болестта се разпространява в съседни републики - Армения и Азербайджан. Болестта бързо обхваща и Русия (2007), откъдето през последните години се разпространява на запад към Украйна (2012), Беларус (2013), Европейския съюз (Литва, Латвия, Естония и Полша (2014), Молдова (2016), Чехия и Румъния (2017) и Унгария (2018).

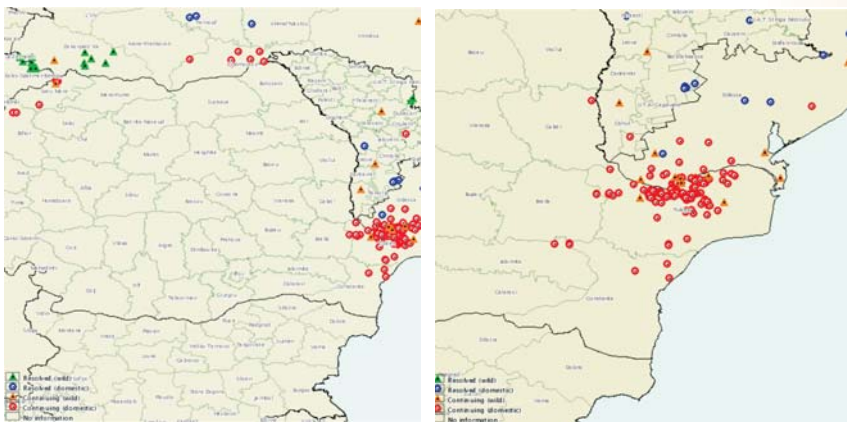
През 2014 г. АЧС се появява при домашни или диви свине в 4 страни от Европейския съюз - Литва, Латвия, Естония и Полша. През 2017 г. в Прибалтийските републики е регистрирано значително увеличаване на огнищата на АЧС спрямо 2016 г., а само до средата на 2018 г. в Полша случаите при дивите свине са повече от два пъти спрямо предходната година. Болестта се появява за пръв път през юни 2017 г. в Чехия и Унгария при диви свине, и при домашни свине в Румъния (фиг. 1). Вирусът към момента е установен в 15 държави на Европейския континент.

Извън ЕС ситуацията е особено сериозна в Руската федерация, където през 2018 г. се съобщава за 644 активни огнища при домашни и диви свине. В Украйна са потвърдени 50 огнища в домашни ферми и 31 при диви свине. През 2017 г. в Молдова болестта се появява повторно, където до края на годината са обявени 2 огнища на домашни и 3 на диви свине.

Разпространение на огнищата на АЧС при диви свине в страните от Източна Европа за периода 2014-2018 г. (17.07.)

Фиг. 3. Огнища на АЧС при диви свине в Източна Европа

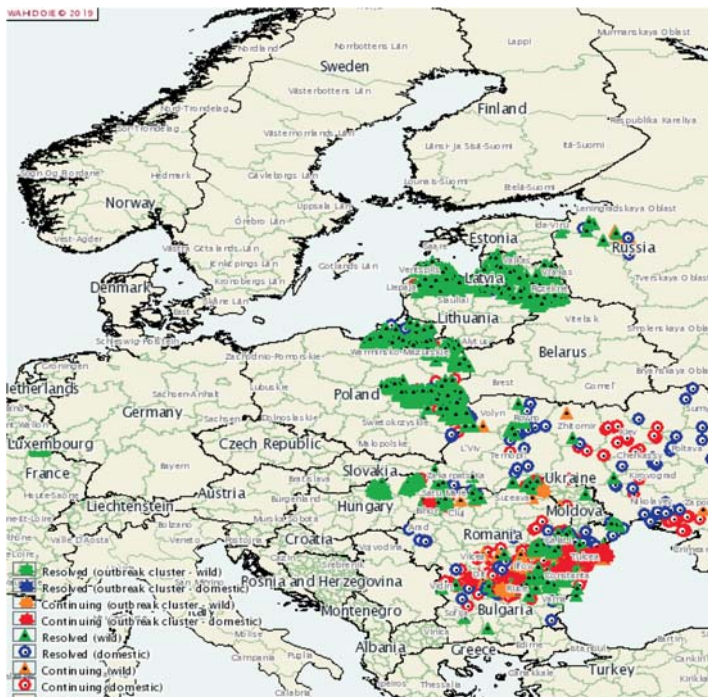

Фиг. 5. Разпространението на АЧС в Източна Румъния
Източник: Информация за здравето на животните - WAHIS Interface

Таблица 1

Огнища на АЧС в ЕС от 01.01.2019 до 29.07.2019 г.
(ADNS 01.08.2019)

Държава	АЧС при домашни свине		АЧС при диви свине	
	Последна дата на обявяване	Брой огнища	Последна дата на обявяване	Брой случаи
Белгия	-	-	18.07.2019	478
България*	26.07.2019	22	23.07.2019	20
Естония	-	-	24.07.2019	55
Унгария	-	-	26.07.2019	786
Италия	25.01.2019	1	11.04.2019	26
Латвия	05.07.2019	1	26.07.2019	195
Литва	24.07.2019	12	25.07.2019	320
Полша	26.07.2019	30	25.07.2019	1434
Румъния	28.07.2019	553	26.07.2019	334
Словакия	24.07.2019	1	-	-
Украйна	23.07.2019	27	25.07.2019	9

Фиг. 5. Карта с местоположението на огнищата на АЧС в Европа, съобщени в незабавни уведомления към ОИЕ или последващи доклади (WAHIS 06.08.2019)

Според данните, публикувани от Системата за обявяване на болести по животните (ADNS) на Европейската комисия, от 2014 до 17 юли 2018 г. са обявени още огнища (фиг. 2 и фиг. 3).

От началото на 2018 г. Литва, Латвия, Естония, Полша, Чехия, Унгария, Украйна, Румъния и Молдова са обявили общо 3371 огнища на АЧС при диви свине и 480 при домашни, където броят на засегнатите животни е чувствително по-голям (фиг. 4).

През 2018 г. АЧС се разпространява и засяга нови територии, свободни от болестта. В Европа засегнатите домашни свине са 294 493. Болестта е установена при 4020 диви свине и в 87.8 % от случаите е при намерени умрели животни. През юни 2018 г. болестта е засечена в Югоизточна Румъния (фиг. 5) и за около месец огнища достигат на 80-90 км от североизточната граница на България.

Каква е ситуацията с болестта през 2019 г.?

В WAHIS са подадени уведомяващи или последващи доклади за 12 100 огнища на АЧС и засегнати от болестта са общо 4 449 399 домашни и диви свине в 23 държави от три континента - Африка - 4 държави, Европа - 12, и Азия - 7.

В Африка АЧС е установена в 4 страни - Зимбабве, ЮАР, Чад и Нигерия, с доказани общо 1817 случая по домашни свине, локализирани в 18 огнища, а общият брой на засегнатите животни е 6666. Ако в Африка за проявата на болестта се докладва от 4-6 държави годишно, а в Европа плавно се придвижва на запад, то много бързо болестта превзема Източна Азия. През 2018 г. АЧС е установена в Китай. Към момента там има около 100 огнища на болестта, засегнати са 124 230 домашни свине и има 222 случая при диви свине.

През 2019 г. АЧС превзема още 6 азиатски държави и са констатирани хиляди огнища (Вьетнам - 6082), Камбоджа - 13, Хонгконг - 2, ДР Корея - 1, Лаос - 10, Монголия - 11). По данни от WAHIS през 2019 г. засегнати от АЧС са 4 449 399 домашни свине, 89 % от които са в Азия. Само във Вьетнам броят е 3.8 милиона.

Данните на ADNS сочат, че за периода 01.01.2019-29.07.2019 г. информация до Европейската комисия за огнища на АЧС са подали 11 държави членки на ЕС. Общо обявените нови огнища при домашните свине са 647 и 3657 случая при диви свине (таблица 1). В сравнение със същия период на 2018 г. (сп. Гора, бр. 8, 2018 г.) АЧС показва териториално разпространение и увеличаване на броя на засегнати от болестта домашни и диви свине (фиг. 5).

АЧС е доказана в общо 13 европейски държави. През настоящата година за първи път АЧС е установена в Словакия, като към момента огнищата са две и са в югоизточната част на страната, непосредствено до границата с Унгария.

В България АЧС е доказана в края на август 2018 г.

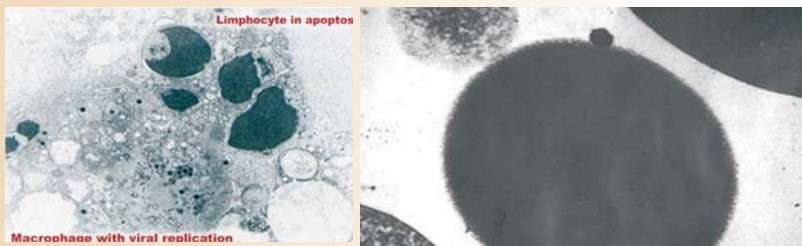
Установена е при домашна свиня, в лично стопанство във Варненска област. От октомври до декември вирусът на болестта е намерен и при 5 отстреляни диви свине от областите Добрич (Каварна) и Силистра (Юкайнарджа и Зли дол).

От началото на 2019 г. са обявени 30 огнища на АЧС при домашни свине от 10 области, предимно в Северна България (Бургас - 1, Велико Търново - 3, Видин - 1, Враца - 2, Монтана - 2, Плевен - 11, Русе - 6, Силистра - 2, София област - 1, и Търговище - 1).

Най-сериозни поражения търпи свинефермата в Русе и Силистра, където са засегнати 6 свинеферми, 5 от които са от индустриален тип. В 80 % от случаите огнищата на АЧС избухват в лични стопанства.

От началото на 2019 г. случаите на АЧС при диви свине са 27, установени в 13 области, засега преобладаващо в Североизточна България (Варна - 1, Велико Търново - 1, Видин - 1, Враца - 1, гр. Добрич - 6, Монтана - 1, Плевен - 2, Пловдив - 1, Разград - 1, Русе - 3, Силистра - 7, София област - 1, и Търговище - 1). В 74 % от случаите вирусът на АЧС е открит при отстреляни диви свине или пострадали при пътен инцидент.

Тема на броя: Африканската чума по свинете

Фиг. 6. Вирусът на АЧС, свързан с червени кръвни клетки, под електронен микроскоп

Източник: J. Quintero www.sanidadanimal.info

Вирусът

Причинителят на АЧС е ДНК-съдържащ вирус и е класифициран като единствен член на семейство *Asfarviridae*, род *Asfivirus*. Средният размер на вирусните частици е около 200 nm, съдържат ядро с диаметър 80 nm, покрито от три концентрични обвивки и капсид с външна шестоъгълна обвивка, образувана в резултат на преминаване през мембраната на заразената клетка. Определени са 22 генотипа. Изследванията на генома на вируса показват, че той се състои от по-консервативна централна част и две вариабилни области в краищата на вирусната ДНК, отговорни за антигенна изменчивост на вируса, което е възможен механизъм за вируса да избегне имунната система на гостоприемника. Над 130 протеина са идентифицирани в макрофаги, инфектирани с вируса. Най-малко половината от тях са имуногенни и причиняват производството на специфични антитела, които не са свързани с неутрализирането на вируса и изграждането на имунния отговор, но въпреки това са много полезни при серологична диагноза. Антителата се откриват в кръвния серум от 7-ия до 21-ия ден от инфекцията (фиг. 6) и продължават да циркулират дълго (години) след отшумяването на болестта.

Вирусът на АЧС засяга органите на лимфоидната система (лимфни възли, далак, костен мозък) и се реплицира главно в мононуклеарната фагоцитна система. Главните целеви клетки за вируса на АЧС са макрофагите, клетки, чиято основна роля е да открият и разрушат попадналите в организма патогени, а получените субстрати, под формата на антигени, да ги представят на лимфоцитите, отговорни за изграждането на имунния отговор. Вирусът обикновено прониква в организма на животното по орален път. Инкубационният период е 2-3 дена. Виремията започва от 2-3 до 8 дена след заразяването и поради липсата на антитела, неутрализиращи вирусите, продължава дълго време, дори няколко месеца. Вторичната репликация на вируса започва, когато достигне различни органи - лимфни възли, костен мозък, далак, бъбреци, бели дробове и черен дроб. При острата форма на болестта, със силното намаляване на броя на тромбоцитите, се нарушава механизъмът на кръвосъсирване (48-72 ч.), което води до поява на кръвоизливи и смърт на животното. Симптоми на болестта и промените в органите на заразените животни са много различни и зависят от нивото на вирулентност на вируса, а също и от породата и физиологичното състояние на прасетата. АЧС, причинена от силно вирулентни щамове, може да протече свръхостро, с признаци на септицемия и неочаквана смърт. Животните, заразени с високовирулентните щамове на вируса (при свръхостра и остра форма на заболяването), имат ясно изразен белодробен оток и увеличен далак. Слезката става тъмна, почти черна, заемайки почти цялата коремна кухина. Тази промяна е много типична за АЧС. Може да се видят кръвоизливи в лимфните възли и в бъбреците, лигавицата на пикочния мехур, фаринкса и ларинкса, плеврата, сърцето и перикарда, събиране на течност в перикардиалната торба, коремната и гръдната кухина. При тези форми на заболяването още първите дни от 90 до 100 % от заразените животни умират, а всичките им телесни течности и тъкани съдържат големи количества инфекциозен вирус.

Свине, които оцелеят след инфекция със слабо вирулентен вирус,

могат да бъдат постоянно инфектирани и имат циркулиращи антитела, въпреки че те не отделят вирус и не го предават на потомството. Вирусните частици са нестабилни за нагряване и са чувствителни към мастни разтворители, но са много стабилни в широк обхват на рН. Вирусът на АЧС остава инфекциозен в сурово или замразено месо в продължение на няколко седмици или дори месеци, а в биологичните вектори и резервоари (меките кърлежи) - над 5 години.

Пробите от отстреляни диви прасета за лабораторна диагностика включват: бъбрек, далак, лимфни възли и кръв.

Пробите се изследват вирусологично, чрез полимеразо верижна реакция (PCR) за установяване наличието на вирусна ДНК. Вирусът може да бъде открит и изолиран преди появата на първите клинични признаци, по време на инкубационния период. В острия стадий на заболяването вирусният титър в тъканите и кръвта е много висок и виремията продължава през периода на възстановяване. Вирусът се открива до 5-ия ден само в кръвта, след това и в органите.

Кръвният серум се тества серологично чрез ELISA метод. Антителата могат да бъдат открити от 7-ия до 21-ия ден от инфекцията и продължават да циркулират дълго (години) след отшумяването на болестта. При инфектиране на свине със слабо вирулентен вирус заболяването може да протече без проява на клинични признаци и със смъртност под 2 %, която трудно да бъде установена при животни, живеещи в естествената им среда. За АЧС няма ваксина, а откриването на антитела към вируса на АЧС е сигурен белег, че болестта вече присъства.

Наблюдават се два пика на проявление на заболяването през годината. Лятото - заради насекомите, тъй като ларвите на мухите в трупове на заразените от АЧС животни са сериозна белтъчна храна през този сезон за дивите прасета, както и някои кърлежи, като специално място се отделя на мекия кърлеж (*Ornithodoros moubata*, Murray, 1877), и движението на малките прасета, и зимата - основно от раздвижването на стадата от лова с гонки и размножителния период, защото вирусът остава активен извън животното дори и при минусови температури през зимните месеци.

Африканската чума по дивите свине се предава чрез директен контакт, замърсени материали или заразени трупове. От направени опити на оставени като примамка умрели диви и домашни прасета се установява, че живите диви свине в ловностопанския район, където е оставена примамката, най-често не ядат труповете, но ги побутват и разнасят наоколо, което води до допълнително разпространение на вируса. Гарванът, лисицата, енотовидното куче, дивата свиня, мишеловът, свраката, златката, вълкът, скалният орел, големият ястреб най-често посещават трупове на дива свиня, съответно са и възможни преносители на болестта.

Естественото разпространение на АЧС в популацията на диви свине е между 30 и 50 км на година. Ако се открие огнище на по-голяма дистанция от тази и по-бързо разпространение, това се дължи на човешки фактор.

Броят на новозаразените диви прасета и продължителността на епидемията е пропорционален на размера на популацията им. Ето защо трябва подробно да се знае числеността, плътността, отстрелът, половата и възрастовата структура и биологичните особености (хранене, размножаване и др.) на дивата свиня в дадения район, където има регистрирано огнище (това са данни, които трябва да бъдат на разположение и са от значение за определяне на мерките, ако възникне огнище).

При уточняване на нивото на заболяване с АЧС за отделните държави трябва да се следи съотношението не между позитивно установените диви прасета и таксацията, а между позитивните и отстреля, който е значително по-точен от установената численост на дивата свиня от ловците. При липса на заболяването в дадена популация ежегодно трябва поне 1 % от нея (или минимум 50 животни

от всеки ловностопански район) да се проверява (чрез събиране на проби) дали вирусът не присъства. Вероятността да се установи вирусът в намерени умрели животни е 55 пъти по-голяма, отколкото в живи. Приема се, че естественият отпад при дивите свине в природата е около 10 %, като от него успяваме да намерим (трупове) само приблизително на този процент. Това означава, че реално имаме поглед върху 1 % от популацията, в случай че не проверяваме отстреляните животни за наличие на вируса, а се изследват само намерените трупове.

АЧС не е високозаразна болест като класическата чума по свинете, при която животните умират масово за едно денонощие. При АЧС умрели животни могат да се намират през няколко дни. Популацията от диви свине в един ловностопански район с установени огнища на болестта в рамките на 6 месеца намалява средно между 50-70 % (в Латвия вследствие на АЧС намаляването на запаса на дивата свиня е над 70 %). Възстановяването на популацията до първоначалните нива отнема няколко години. Между 2 и 4 % са инфектираните диви свине в природата, като в намерени трупове на дива прасета в районите, където има регистрирани огнища на болестта, в 78-80 % от тях се открива вирусът, а в отстреляните животни само в 1.4-4 процента.

Мерките

В свинеферми, в които след установяване на болестта се унищожат всички животни, болестта в повечето случаи след това не се открива повторно. При дивите прасета избиването на всички животни за кратък период в естествената им среда е почти невъзможно, което води до наличие на резервоари на вируса както в останалите живи диви свине, така и в труповете. Депопулацията би довела до засилване адаптивните механизми на вида и миграцията на свине от съседни райони. Ето защо ограничаването и ликвидирането на болестта зависи от човека и най-вече от спазването на висока биосигурност.

За да не бъде пренесена болестта в държава, свободна от АЧС, е задължително да не се внасят живи домашни и диви свине и продукти от тях от други държави, където болестта е установена. Ако това се случи, трябва да се отстранят, откъдето се внасят, да бъдат регистрирани огнища на АЧС, животните да са били под карантина - 30 дни преди изпращането, и придружени със здравни сертификати, както и направени вирусологични и серологични тестове с отрицателен резултат най-малко 21 дена след влизането в карантинния двор.

При констатиране на случаи на АЧС при диви свине БАБХ и ИАГ предприемат мерки за ограничаване на разпространението в страната и ликвидиране на болестта. При установяване на вируса се извършва зонироване около огнището на болестта. Със заповед на изпълнителния директор на БАБХ се определя инфектирана зона на площ не по-малка от 200 км² около доказан случай на болестта, изпълнителният директор на ИАГ определя ловностопанските райони, които попадат в засегнатите територии.

За да се преустанови ловният натиск върху популацията от диви свине, за период не по-малък от 2 месеца се преустановява ловът. В тази зона е ограничен достъпът и се извършват интензивни претърсвания на района. Най-малко 2-4 месеца от последния констатиран случай на АЧС ще може да се провежда индивидуален лов, а след 4-6 месеца - и групов лов без кучета.

Извън инфектираната зона в горски територии, около БИСД и ферми, се провежда лов с всички разрешени съгласно ЗЛОД методи, в т.ч. и капани за улов на жив дивеч. Провеждат се претърсвания на ловностопанските територии за установяване на умрели или с нетипично поведение диви свине. Предвидено е БАБХ чрез ДГС и ДПС да изплащат по 150 лв. за намерен труп от дива свиня и по 50 лв. за отстреляна при индивидуален лов. Подробни указания са дадени в Заповед РД 48-48/31.07.2019 г. на министъра на земеделието, храните и горите.

Мониторинг се прави в засегнатия от АЧС район поне 24 месеца след последния случай и ако за този период заболяването не е установено отново, районът се смята за свободен от болестта.

Ловностопанските мероприятия за ограничаване на болестта могат да бъдат сведени до намаляване на числеността на дивата свиня до достигане на плътност поне под 1 животно на 100 ха за страна (препоръчителната е 0.3-0.5 животно на 100 ха). Непрекъснат растеж на популациите от диви свине се отчита в цяла Европа (включва данни от повече от три десетилетия от около 20 европейски страни) (фиг. 7). Броят им е увеличен десетократно от 80-те години на миналия век. Ловът е от съществено значение за контрола на популацията от диви свине, а в Европа това е основният механизъм. Въпреки това популациите продължават да растат, което показва, че усилията за лов трябва да се увеличат, тъй като при сегашния темп на растеж се очаква до 2025 г. числеността на популацията да се е удвоила. Причините за това явление са многобройни и включват промени в земеползването, по-големи площи от дървесни растения, напоявани култури, постепенно намаляване на броя ловците в цяла Европа. Смята се, че 65 % от дивите свине трябва да бъдат премахнати всяка година, за да се поддържа стабилност. (Christian Gort`azar, 2018).

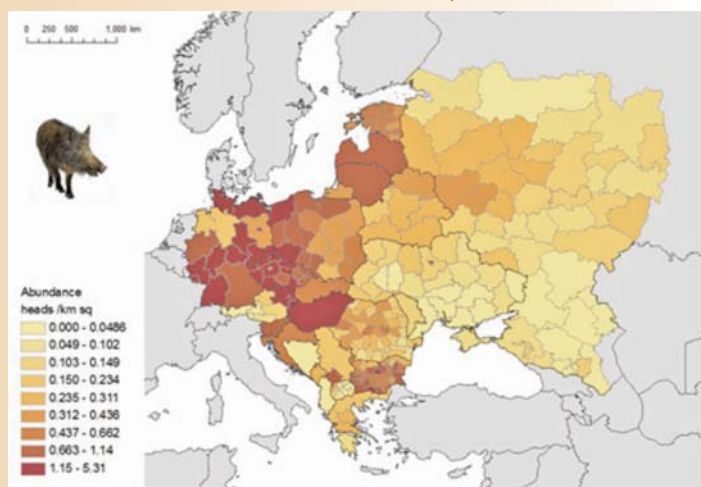
Плътността на дивите прасета трябва да се намали под едно животно на 100 ха и по този начин АЧС може да се ограничи, но няма да се спре, тъй като е установено, че не съществува праг на плътността/числеността на дивите прасета, под която вирусът да не се предава. Намаляване на плътността не означава да се провежда интензивен лов до изстребване на запасите. Интензивният лов на дива прасета не трябва и не може да бъде средство за спиране на вируса, а премахването му може да стане от разчистването на труповете в природата и повишаване на биосигурността. Ако все пак се води интензивен отстрел, той да бъде фокусиран най-вече върху възрастните женски, като ако са с приплоди, първо се отстрелват приплодите, тогава и майката. Ако се направи обратното, останалите без майка приплоди биха могли да бъдат сериозен преносител на болестта поради придвижването им в райони, по-далечни от обичайните. В държавите, в които е установен вирусът, няма ловен сезон (могат да се отстрелват целогодишно) и ограничения за отстрела на дивите прасета. Важното е да се намали вирусното замърсяване на околната среда, което опира в повечето случаи до контролиране на условията за първичната обработка на отстреляните животни. АЧС не е истински зависима от числеността и края на болестта зависи от срещаемостта на заразените трупове в природата. Тъй като дивата свиня е с висока социалност, репродуктивен потенциал, адаптивност, синантрофия и всеядност, предаването на болестта чрез дивите прасета е много лесно.

В Чехия е реализирана нова стратегия за справяне с болестта, която се състои в оставяне на пълното проявление на вируса, без намесата на човека, освен спиране на транспортирането на животни и най-вече абсолютна забрана на лова и поставяне на електропастри около огнищата за ограничаване на движението на стадата от дива прасета. След преминаване на пика на заболяването (най-често от 6 до 8 месеца), числеността на дивите прасета е ниска, като тогава се реализира интензивен отстрел. В следствие на тази мярка, през последните месеци не са регистрирани нови огнища в други райони на страната.

Задължително е спирането на лова на дива свиня чрез гонки (особенно с кучета) - този метод на лов допринася за раздвижването на стадата извън техните обичайни местообитания (фиг. 8), което разнася вируса в околната среда, чрез предаването му на животни, обитаващи по-отдалечени райони от огнището (в случаи на посещение на хранителни комплекси или пряк контакт).

Задължително е спирането на подхранването и особено хвърлянето на храната директно на земята. По този начин няма струпане на много животни на едно място и предаването на вируса се ограничава. Това би довело до повишаване на щетите от дивата свиня върху земеделските култури в ловностопанските райони, но болестта ще се ограничи (желателно е в района, където е установено огнище на заболяването да се оставят земеделски култури, най-често царевични блокове, неожънати). Ако все пак се прави подхранване за задържане на дивите прасета в района, то да става с не по-

Тема на броя: Африканската чума по свинете

Фиг. 7. Плътност на дивата свиня на 100 ха в Европа
Източник: (Marius Masiulis, 2017)

вече от 5-10 кг фураж на 100 ха за 1 месец и общо 100 кг на един ловностопански район. По този начин фуражът ще може да се изяжда наведнъж от определен брой животни, а не от всички стада в района. Хранителните комплекси за представителите на сем. Еленови не трябва да бъдат достъпни за дивите свине и ако е възможно да бъдат зареждани с храна, която не е атрактивна за дивите прасета (например сено).

Ограничаването на болестта може да се постигне чрез намаляване на екологичното натоварване с вируса. Това може да стане чрез активното претърсване на ловностопанските райони за трупове на диви свине. Заразени трупове на диви прасета поддържат дълго време вируса в околната среда. Достатъчен е само един труп на заразено животно, който да го съхрани, и болестта да се прояви отново след няколко месеца. Вирусът чрез инфектирани трупове преобладава ниското ниво на плътност и липса на диви свине през определени периоди от време. Отстраняването на заразените трупове намалява натоварването на околната среда с вируса, което води по-малко заразени диви свине, по-малко е вероятно да има огнища при домашни животни. Всеки открит труп на дива свиня трябва да се счита за положителен (винаги трябва да бъде тестван за наличието на АЧС).

Задължително е да се спазват мерките за безопасност, които да се прилагат при първична обработка на отстреляния дивеч, при непосредствена заплаха от поява и разпространение на АЧС в ловностопанските райони. Обработката на отстреляните животни да става само от обучени лица, поне двама в един ловностопански район. Отстреляните диви прасета не трябва да се кормят и разфасоват на мястото на отстрела и да не се дават вътрешности и други части от убитите животни на кучетата. Колкото е по-малък кръгът от хора, които имат досег с отстреляните диви прасета, толкова е по-малък шансът за пренасяне на вируса. При лов на дива свиня отстреляните животни не трябва да се слагат директно в колата или джипа (възможно е автомобилите да участват индиректно в разпространение на вируса), а в метални легени, тави или в ремарке (ако са повече), за да може после лесно да се почистят. Ограничават се изтичащите телесни течности при транспортирането на отстреляните животни.

Във всеки ловностопански район трябва да има обособено/изградено място за обработ-

Фиг. 8. Денонощна активност на дивата свиня.
Източник: (Guberti V, 2017)

ка на отстреляните диви свине с осигурени съоръжения за хладилно съхранение на труповете и събиране на отделените от тях части и вътрешности. Мястото, оборудването и инструментите трябва да се използват само за тази цел. Почистване и дезинфекция на мястото и/или помещението, както и на дрехите, обувките, оборудването и транспортните средства да се извършва след всяка обработка на отстреляни диви свине. Частните коли се оставят извън двора на мястото или помещението за обработка. Дрехите (престилки, ботуши и др.) и ножовете не се носят на друго място и се съхраняват опаковани след дезинфекцирането им, като се използват само ефективни дезинфектанти.

Вътрешностите на отстреляните животни трябва да се събират в септични ями (никога да не се изхвърлят в гората, както отварянето на животните и дрането никога да не става на мястото на отстрела), които трябва да са в близост до местата за обработка, с дълбочина поне 3 м, с плътни заключващи се капаци и заградени отвън. В септичните ями, вътрешностите под действието на силни химикали се разлагат, а кожата се изгаря (трудно се разлагат). При липса на та-

Таблица 2

Проведени ловностопански мероприятия за ограничаването на АЧС в Европа

Държава	АЧС (2017)	Численост на дивата свиня (2016)	Отстрел на дивата свиня (2016)	Позитивни намерени умрели диви прасета (2016)	Позитивни отстреляни диви прасета (2016)	Забрана за подхранване (2017)	Лов за намаляване на числеността на дивата свиня (2017)
Германия	не	1.7 млн.	600 000	0	0	не	планиран
Латвия	да	32 000	32 000	699	522	да	да
Литва	да	19 699	42 188	379	99	да	да
Естония	да	5 600	17 610	818	749	да	да
Унгария	не	102 600 (2017, март)	143 081 (2017, февруари)	0	0	да	да
Украйна	да	40 000	-	3100	-	да	да
Беларус	да	2729 (2017, март)	10 700	-	-	-	-
България	не	89 184	36 574	0	0	не	не

кива ями или ако са пълни, не се разрешава отстрелът на дива свиня в ловностопанския район. Всички отстреляни прасета се съхраняват на хладно място (всеки ловностопански район трябва да има такива условия) до получаване на протоколите от лабораторните изследвания за АЧС и трихинела. Единствено при негативен резултат трупите могат да бъдат одрани, разфасовани и предадени за консумация от ловците. При установяване на вируса дори в едно отстреляно животно се унищожават всички, които са отстреляни за деня или се съхраняват заедно. При намерен труп от дива свиня ловците трябва да подадат сигнал на тел. 112 или да уведомят официалния ветеринарен лекар на района, който да вземе проби. Научните работници, специалистите и експертите са убедени, че ограничаването на болестта може да стане само при стриктно спазване на мерките за биосигурност (определяне на глоби и налагане на санкции при нарушаване на изискванията за опазване на дивеча и

неспазване на мерките за биосигурност; в мнозинството от случаите човекът е причината за разпространението на вируса, основно от ниска биосигурност и ловна дисциплина), намаляване на числеността на дивите прасета, спиране на подхранването им и лова чрез гонки, както и безопасно премахване на намерените труповете (осигуряване на финансова мотивация на ловците за намиране и унищожаване на умрели животни). От съществено значение е да се продължат обученията на ловците.

Правилното разбиране, сътрудничеството и координацията между институциите и земеделските стопани, фермерите, шофьорите, ловците са един от основните фактори за успешен контрол на АЧС. Възможностите са ясни - залагане на високо ниво на биосигурност и контрол на числеността на животните, защото ваксина все още няма.

08.08.2019 г.

Призив на изпълнителния директор на ИАГ инж. Мирослав Маринов към ловците при откриване на ловния сезон на пернат дивеч на 10 август

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ ЛОВЦИ,

Във връзка с откриване на ловния сезон на гребен пернат дивеч призовавам ловците от всички ловни сдружения да проявят необходимата дисциплина и стриктно да спазват всички изисквания за биосигурност, свързани с усложнената епизоотична обстановка в страната.

С цел предотвратяване на разпространението на заболяването африканска чума по свинете в края на ловния ден всеки участник в лова задължително трябва да дезинфекцира обувките, облеклото и автомобила си с определените препарати. Съгласно инструкциите за биосигурност, остатъците от храна и опа-

ковки от различни продукти не трябва да се изхвърлят сред природата, а да се прибират от ловуващите, защото това също е начин за пренасяне на болестта.

Уверен съм, че българският ловец ще подходи с чувство на отговорност и дълг в кризисната ситуация, в която се намираме.

Държавата разчита на Вашата подкрепа и съпричастност за справяне с разпространението на болестта!

Нека пазим и себе си, и останалите участници в ловните излети, за да няма инциденти с фатален край. Наслука!

Ежедневно индивидуално ловуване на дива свиня сега е единственият възможен метод за справяне с АЧС

Инж. Цветелин МИЛАНОВ -

директор на Северноцентралното държавно предприятие - Габрово

С какво ни изненада чумата?

За болестта африканската чума по свинете не се говори от вчера, проблемът е поставен още през 2014 г., когато е регистрирано първото огнище в страните от Прибалтика. От средата на 2017 г. у нас Изпълнителната агенция по горите, Министерството на земеделието, храните и горите и Българската агенция по безопасност на храните организират периодични информационни срещи и разяснителни дейности, в които участват всички лица, стопанисващи ловностопански райони в България. В края на 2017 г. България бе домакин на международен симпозиум за АЧС, на който всяка европейска страна представи своето виждане за борбата с болестта и конкретните действия, предприети за ограничаване и справяне с коварния вирус. Да, тогава „заразените държави“ като Полша, Литва, Латвия, Чехия, в които вирусът съществуваше и се разпространяваше, бяха твърде далеч от нас. Може да се каже, че към момента нито една страна не е успяла да предотврати навлизане-

то на вируса и да ликвидира напълно вируса от територията си, засега единствено Чехия успява да спре заразата. За съжаление, в нашата северна съседка Румъния заболяването върлува от няколко години, като към днешна дата то е придобило катастрофални размери и повсеместно разпространение на цялата ѝ територия.

В България, логично и напълно очаквано, болестта настъпва от там. В този смисъл фактът, че чумата е на наша територия, не е изненада за никого. Изненада ни антилогичният начин, по който навлиза и се разпространява вирусът. Наглед хаотично, заразата нав-

Тема на броя: Африканската чума по свинете

лезе първо в личните стопанства тип „заден двор“, на големи разстояния едно от друго, малки ферми, големи свинекомплекси, като не на последно място има засегнати единични и групи екземпляри и сред дивата популация. Всичко това води до мисълта, че основният фактор за разпространението на вируса е човекът. Северноцентралното държавно предприятие - Габрово, от миналата година изпълнява дадените указания и предписаните мерки за предотвратяване на навлизането и разпространението на болестта в нашата страна. Тези мерки се изразяват основно в намаляване на числеността на популацията от дива свиня чрез увеличаване на отстрела, особено на санитарния, както и осигуряване на необходимата биосигурност в ловностопанските райони и в горските територии като цяло.

От 2017 г. е засилен значително отстрелът на дива свиня, като в държавните ловностопански райони, държавните дивечовъдни участъци и предоставените ловностопански райони към СЦДП той се увеличава средно с около 30 % годишно.

В ДЛСР към СЦДП през 2016 г. са отстреляни 1291 диви свине, през 2017 г. - 1670, през 2018 г. - 2142 броя. Към 10 септември 2019 г. отстрелът е 635 броя.

В ПЛСР към СЦДП през 2016 г. са отстреляни 5038 диви свине, през 2017 г. - 6413, през 2018 г. - 7186 броя. Към 10 септември 2019 г. - 455 броя.

Какво още може да се направи, за да се навакса пропуснатото?

Всички осъзнаваме изключителната сериозност на положението. Африканската чума по свинете е едно от най-опасните заболявания, което протича много бързо, с висока смъртност и огромни икономически загуби. Ситуацията във всяка държава е специфична, а у нас сега - и особено динамична. Досега никоя от страните в Европа не е открила универсален и най-добър начин, чрез който доказано и с гарантирана ефективност да може да противодейства на вируса (с изключение на Чехия - но да не забравяме, че там условията са коренно различни). Действията, които предприехме през 2018 г., не доведоха до желаните резултати, т.е. да се постигне драстично намаляване на числеността на

популацията в национален мащаб.

Ежедневно индивидуално ловуване на дива свиня сега е единственият възможен метод, който може да бъде приложен. Ние разчитаме изключително на ангажираността не само на служителите по горите, а най-вече на цялата ловна общност, която в национален мащаб наброява 120 000 ловци.

Известно време уловът на жив дивеч в капани, налични в ДЛСР на СЦДП, не даваше достатъчно добри резултати. Сега сме насочили усилията си изключително към този метод, като сме изградили нови и отремонтирали 26 капана в ДЛСР. Така с новоизградените общият брой капани е 63. Към средата на август в тях имаме 46 уловени живи диви свине.

Кой е най-трудният проблем с хората - горските служители, ловци, граждани?

Горските служители подхождат изключително отговорно към проблема. В момента сме ангажирали целия наличен ресурс от хора и техника, които, освен че осъществяват пряка борба с африканската чума, претърсват районите, вземат проби за АЧС, като за тази цел имаме обучени лица за работа с животински продукти, загробват намерените трупове, ловуват индивидуално, прилагат мерките за биосигурност. Същевременно оказват пълно съдействие на органите, отговарящи за прилагане на мерките за борба. Изцяло на горските служители е вменена отговорността за транспортиране и загробване на намерени трупове от дива свиня и последваща дезинфекция. След проведените от нас по места информационно-образователни курсове с ловците, през последните дни се наблюдава увеличаване на тяхната ангажираност - издават се повече разрешителни за индивидуален лов, увеличава се и отстрелът.

Голям е проблемът и с ограничаването на достъпа на граждани до инфектираните зони. В горските територии непрекъснато влизат хора с автомобили и каруци - билкари, гъбари, пастири, пчелари, туристи, велосипедисти. Нашите служители ежедневно провеждат сред тях информационна кампания, предупреждават ги за опасността, но е трудно - хората отказват да приемат тези ограничения.

Контрол В горите

ЮЗДП - Благоевград: Над 9300 проверки за първото полугодие

Общо 9352 проверки са извършили горските стражари в териториалните поделения на Югозападното държавно предприятие за първите шест месеца на годината. Инспектирани са 5175 обекта за добив на дървесина, 1618 моторни превозни средства, 1855 ловци и 696 други физически лица.

Съставени са 316 акта за нарушения, като почти всички са за незаконна сеч и транспортиране на дървесина без контролна горска марка и превозен билет. Най-много актове са издадени от горските стражари в районите с висока концентрация на посегателства, които са в близост до населените места, най-вече до ромските махали - Държавните горски стопанства в Самоков - 57, Разлог - 43, Тетевен - 32, Гърмен - 29, следвани от Ихтиман и Симитли - по 17, Етрополе - 13, Трън - 12, „Рилски манастир“ и Пирдоп - по 10 броя. Някои стопанства с проблемни участъци като Дупница отчитат в пъти по-малък ръст на актовете и намаляване на браконьерските сечи, което е следствие от засилените дежурства и проверки.

За първите шест месеца на годината в базите за съхранение са задржани общо 594 м³ обла строителна дървесина, 238 м³ дърва за огрев и 4 м³ фасонирана дървесина. От нарушителите, които са предимно безработни и в повечето случаи от ромски произход, са конфискувани 22 каруци, 6 моторни превозни средства, 7 моторни триона и 2 броя други инструменти за дърводобив.

За постигане на по-висока ефективност в проблемните райони слу-

жителите на стопанствата извършват съвместни проверки и акции с представители на РДГ, общинските служби, полиция и жандармерия. Осигурено е постоянно присъствие на възлови места от дежурни служители на стопанствата, снабдени с високопроходими автомобили и стоп палки. Продължава и активната комуникация с кметовете на общини и населени места за своевременно снабдяване на населението с дърва за огрев, като превантивна мярка за ограничаване на възможността браконьерите да реализират на пазара незаконно добитата дървесина.

СИДП - Шумен: Засилени проверки и за биосигурност

665 проверки са извършили само за една седмица в края на август служители на държавните горски и ловни стопанства на Североизточното държавно предприятие.

Най-много контролни действия са проведени в Държавните горски стопанства - Търговище, и гр. Добрич. Проверени са ДГС - Нови пазар, и Шумен, ДЛС „Тервел“, „Паламара“, „Шерба“ и „Балчик“. Проверените обекти за дърводобив и физически лица в ДГС - Смядово, в ДЛС „Тервел“, в ДГС - Нови пазар, и Цонево, в ДГС - Провадия са над 100. От стопанствата отчитат, че всекидневните обходи на горските служители и засилените проверки за АЧС водят до намаляване на нарушенията в горите. Следи се и спазването на мерките за биосигурност, за да не се допусне разпространението на вируса в горските територии на Североизтока. В първата седмица на септември са извършени 677 проверки.